

NIIN & NÄIN

LEHTI JUTTUARKISTO KIRJAT VERKKOKAUPPA YHTEYSTIEDOT

Backman, Jussi

Mitä Aleksandr Dugin tarkoittaa?

niin & näin 1/22

Puhuttaessa Ukrainan sotaan kärjistyneen Venäjän geopoliittisen ja ideologisen ajattelun filosofis-teoreettisista taustavoimista nousee toistuvasti esiin ”putinismien pääideologiksi” ja ”maailman vaarallisimmaksi filosofiksi” maalaillun Aleksandr Duginin nimi. Kuka Dugin on, millaista on hänen vaarallinen ajattelunsa ja mikä on sen yhteys suurvallan aggressioon ja hyökkäyssotaan? Seuraavassa luodaan tiivis yleiskatsaus Duginin ajattelun kahteen keskeisimpään ideologiseen elementtiin: geopoliittiseen Euraasia-ideologiaan ja Duginin radikaalikonservatiiviseen ”neljänteen poliittiseen teoriaan”. Vaikka Duginin suora vaikutusvalta on rajallinen, hänen ajattelunsa heijastelee Venäjän poliittisen eliitin ajatusmaailmaa laajemminkin.¹

Aleksandr Dugin. Kuva: Fars Media Corporation. Wikimedia Commons. CC BY 4.0.

Vuonna 2019 *Financial Times*ille antamassaan [haastattelussa](#) Vladimir Putin piti lännen liberaaleja ihanteita aikansa eläneinä ja niistä seuraavaa yltiösuvaitsevaisuutta ja vähemmistöjen suojelua suorastaan vaarallisina². Erityisesti Moskovan patriarkka Kirill on nyt [toistellut](#) näitä ajatuksia esittäen 24.2.2022 alkaneen hyökkäyksen taisteluna lännen heikkoja arvoja vastaan³. 21. vuosisadan Venäjä on löytänyt itsensä uudelleen ”illiberaalina”, konservatiivisena vaihtoehtona liberaalille lännelle. Sen uusi konservatismi on kuitenkin varsin erityyppistä kuin Ison-Britannian tory-puolueen tai Yhdysvaltain kristillisen oikeiston tarjoamat mallit. Lähtökohtana on kulttuurirelativismi: eri kansakunnilla ja kulttuurialueilla on omat poliittiset perinteensä ja arvonsa, joita ei voida arvioida yhdellä universaalilla mittatikulla. Anne L. Clunan ja Tatiana Romanova esittävät asian niin, että Venäjän silmissä läntinen yhteisö ajaa kaksilla rattailla korostaessaan yhtäältä kansallista itsemääräämisoikeutta ja kulttuurista pluralismia,

toisaalta uusliberaalia globalismia ja kansainvälisen yhteisön oikeutta interventioihin demokratian ja ihmisoikeuksien nimissä⁴.

Samassa haastattelussa Putin mainitsee liberaaliin hegemoniaan kiinteästi liittyvänä ongelmana maailmanpolitiikan nykyisen yksinapaisuuden, amerikkalaisen unilateralismin. Myös tämä mantra on tehnyt hyökkäyssodan alettua paluun. Vieraillessaan maaliskuun lopulla Kiinassa Venäjän ulkoministeri Sergei Lavrov [visioi](#) Kiinan ja Venäjän etenevän yhdessä kohti "moninapaista, oikeudenmukaista, demokraattista maailmanjärjestystä"⁵. Tällä hän tarkoitti tässä yhteydessä mitä ilmeisimmin järjestystä, jossa Yhdysvallat ja sen liittolaiset eivät ole ainoa tai hegemoninen napa.

Usein esitetään, ettei Putinin Venäjällä ole selkeää ideologiaa. Se ei toki olekaan Neuvostoliiton kaltainen ideologian päälle rakennettu valtio, mutta patriarkka Kirillin ja ulkoministeri Lavrovin esittämistä näkökohdista rakentuu silti varsin johdonmukainen ideologinen positio. Länsi pitäköön liberalisminsa, kunhan ei yritä pakottaa koko maailmaa samaan yhdenmukaiseen muottiin. Venäjällä ja Kiinalla on suvereenina toimijoina oikeus muodostaa lännelle vaihtoehtoiset voimakeskukset omista perinteistään ja geopoliittisista intresseistään käsin.

Aleksandr Geljevitš Duginista (s. 1962) on hänen omalla aktiivisella myötävaikutuksellaan rakennettu länsimediassa eräänlainen intellektuaalinen Venäjä-mörkö hänen noustuaan julkisuuden valokeilaan vuonna 2014 Krimin anneksoinnin ja Itä-Ukrainan sodan myötä. Duginista on löydetty "[Putinin Rasputin](#)", "[putinismien pääideologi](#)", jopa "[maailman vaarallisin filosofi](#)"⁶.

Kaikki tämä on yliampuvaa maalailua. Duginilta puuttuu virallinen asema ja tunnustus; hän on itse *Der Spiegel* -lehden [haastattelussa](#) korostanut, ettei "tunne" Putinia eikä pysty vaikuttamaan presidenttiin⁷. Hänen omituisen aggressiivisessa julkisessa reaktiossaan vuoden 2014 Ukrainan Euromaidan-protestien ja vallankumouksen jälkimainingeissa Odessassa tapahtuneisiin poliittisiin väkivallantekoihin oli lähinnä verkkotrollauksen piirteitä⁸. Hänen eräät kirjoituksensa, kuten viimeaikaiset tekstit Maailman talousfoorumin "suuresta nollauksesta" (*Great Reset*), liikkuvat totuudenjälkeisten salaliittoteorioiden syvissä vesissä⁹. Duginia paljon etabloituneemmassa valtioajattelijan asemassa Venäjällä on etenkin Ivan Iljin (1883–1954), bolševikkien 1920-luvun alussa karkottama filosofi, joka hahmotteli Venäjälle Francon Espanjan mallin mukaista kristilliskonservatiivista fasismia ja jonka Putin on itse [nostanut esiin](#) suosikkiajattelijanaan¹⁰.

Vaikka Duginin suoraa vaikutusvaltaa on pidettävä rajallisena, hänen eklektinen, erilaisia aineksia yhteen kokoava ajattelunsa kuitenkin kiteyttää varsin selkeässä ja johdonmukaisessa muodossa niitä perustavia ideologisia osatekijöitä, jotka näyttävät suunnanneen Venäjän poliittisen eliitin kuluvalle vuosisadalla valitsemaa polkua – polkua, joka on johtanut sotaan.

Esoteerisesta marginaalista vallan porteille

Duginin uran lähtökohdat ovat Neuvostoliiton loppuvuosien ja kaoottisen Jeltsinin ajan marginaalisissa oikeistopiireissä. Moskovalaisen upseeri- ja lääkäriperheen poika aloitti opinnot Moskovan ilmailuinstituutissa, mutta hänet erotettiin sieltä ilman tutkintoa kehnon opintomenestyksen, antikommunistisen toiminnan tai molempien seurauksena, minkä jälkeen

hän päätyi hanttihommiin¹¹. 1980-luvun alussa hän liittyi Moskovassa toimineeseen toisinajattelijoiden niin sanottuun Južnskin piiriin, jonka perustaja oli omalaatuinen mystikko ja kirjailija Juri Mamlejev (1931–2015). Piiri sai nimensä Južnski pereulok -kadusta, jonka varrella piirin alkuperäisenä kokoontumispaikkana toiminut Mamlejevin asunto sijaitsi. Mamlejevin lähdettyä vuonna 1974 maanpakoon piiriä johti vähintään yhtä omalaatuinen runoilija Jevgeni Golovin (1938–2010).

Piirissä luettiin etenkin René Guénonin ja Julius Evolan kaltaisia eurooppalaisia traditionalistikirjailijoita, joiden teoksia sen jäsenet onnistuivat hankkimaan Moskovan Lenin-kirjaston suljetulta osastolta. Siellä harjoitettiin myös mustaa magiaa ja okkultismia sekä flirttailtiin natsiestetiikan kanssa (Golovin alkoi lopulta kutsua piiriä ”SS:n mustaksi ritarikunnaksi”). Olojen vapautuessa Gorbatšovin kaudella oikeistolainen toiminta muuttui avoimemmaksi.

1980-luvun lopulla Dugin oli mukana Dmitri Vasiljevin äärinationalistisessa ja antisemitistisessä Pamjat- eli Muisto-järjestössä. Neuvostoliiton hajottua hän oli Eduard Limonovin kanssa perustamassa nationalismia ja bolševismia yhdistellyttä Venäjän kansallisbolševistista puoluetta, josta hän lähti riitojen saattamana vuonna 1998. 1990-luvun alussa Dugin perusti Moskovaan myös oman kustantamonsa ja kulttuuriyhdistyksensä Arktogejan, joka julkaisi hänen ensimmäisen laajemman teoksensa *Osnovy geopolitiki* (Geopolitiikan perusteet, 1997)¹². Siinä esitetty visio Venäjän uudesta imperiumista (joka tässä vaiheessa käsitti myös muun muassa Suomen ja Ukrainan) loi Duginille nimeä poliittisen ja sotilaallisen eliitin piirissä ja päätyi Venäjän yleisesikunta-akatemian oppikirjaksikin.

Vuonna 1998 Duginista tuli valtioduuman puhemiehen, kommunisti Gennadi Selezjovin, neuvonantaja ja vuonna 1999 duuman turvallisuusasioiden asiantuntijaneuvoston puheenjohtaja. Tässä asemassa hänellä oli tiettyä vaikutusta jopa äärinationalisti Vladimir Žirinovskin ja kommunistisen puolueen puheenjohtajan Gennadi Zjuganovin kaltaisiin poliitikkoihin. Samalla Dugin pätevoityi myös akateemisesti vuonna 2000 suoritetun filosofian lisensiaattitason tutkinnon ja vuonna 2004 Rostovin valtionyliopistossa valmistuneen valtio-opin tohtorinväitöskirjan myötä¹³. Vuosina 2008–2014 hän toimi Moskovan valtionyliopiston sosiologian laitokselle perustetun konservatismi tutkimuskeskuksen johtajana.

1980-luvun lopulta alkaen Dugin matkusteli myös Euroopassa, missä hänen tärkeimmäksi kontaktikseen muodostui Ranskan ”etnopluralistisen” uuden oikeiston (*nouvelle droite*) voimahahmo, GRECE-ajatushautomon eli Eurooppalaisen sivilisaation tutkimus- ja opintoryhmän johtaja Alain de Benoist (s. 1943)¹⁴. Ranskan ohella Dugin loi yhteyksiä yksittäisiin laitaoikeistolaisiin ja traditionalistisiin toimijoihin ja ryhmiin – yleensä pikemminkin teoreetikkoihin kuin aktivisteihin – Belgiassa, Italiassa, Turkissa, Kreikassa ja Puolassa. Englanninkielisellä kielialueella hänen teostensa käännöksiä on vuodesta 2010 alkaen julkaissut ruotsalaisen Daniel Fribergin ja amerikkalaisen John B. Morganin pyörittämä ja Budapestissa toimiva alt-right-kirjallisuuteen keskittyvä [Arktos Media](#)¹⁵. Yhteydet Donald Trumpin entiseen strategiapäällikköön [Steve Bannoniin](#) ja alt-right-aktivisti [Richard Spenceriin](#) ovat ilmeisesti jääneet lähinnä keskinäisen ihailun tasolle¹⁶. Suomessa hänen yhteyshenkilönään on toiminut

dosentti Johan Bäckman, joka on järjestänyt Duginin Suomeen puhumaan vuosina 2014 ja 2017¹⁷.

Euraasia ja geopolitiikka

Ensimmäinen keskeinen ideologinen elementti Duginin poliittisessa ajattelussa on sen kulmakiveksi 1990-luvulla muodostunut Euraasia-ideologia¹⁸. Venäläisellä eurasianismilla on satavuotiset perinteet: se sai alkunsa 1920-luvulla Keski-Euroopan venäläisemigranttien parissa, näistä huomattavimpina fonologian ja strukturalismin uranuurtajiin kuulunut kielitieteilijä, ruhtinas Nikolai Trubetzkoy (Trubetskoi, 1890–1938), ja myöhemmin Yhdysvalloissa opettanut historioitsija Georgi Vernadski (1887–1973). Eurasianismi ei ollut yhtenäinen aate vaan humanistien ja kirjallisuushmisten intellektuaalinen keskustelualusta, joka pyrki määrittelemään modernin Venäjän kulttuurista, henkistä ja geopolittista suuntaa bolševikkivallankumouksen jälkeen.

Eurasianistit olivat etupäässä jyrkkiä antikommunisteja, mutta he näkivät vuoden 1917 vallankumoukset välttämättöminä Venäjän modernisoimiseksi ja tsaarien perinteisen Eurooppakeskeisyyden murtamiseksi. Kommunistisen internationalismin sijasta uuden valtion oli kuitenkin suuntauduttava Euroopasta selkeästi erilliseksi ”euraasialaiseksi” kulttuuripiiriksi ja suurvallaksi. Toisin kuin 1800-luvun panslavistit, eurasianistit eivät pitäneet venäläisen identiteetin ainoana kulmakivenä itäisen Euroopan slaavilaista kansainyhteisöä vaan myös yhteyttä Sisä- ja Keski-Aasian ”turaanilaisiin” kansoihin eli uralilaisten ja turkkilaisten kielten sekä mongoli- ja tunguuskielten puhujiin. Kielitieteilijöiden nykyisen käsityksen mukaan näiden kielikuntien yhteisestä alkuperästä ei ole riittävä näyttöä, mutta suomalaisen fennougristiikan uranuurtajan Matthias Alexander Castrénin (1813–1852) tutkimuksiin perustuvalla aatteellisella ”turanismilla” on ollut poliittista merkitystä etenkin Unkarin ja Turkin nationalistien parissa, ja sen myötä myös eurasianismi on herättänyt näiden maiden laita-oikeistossa jonkin verran kiinnostusta¹⁹.

Venäjän historiaa määritti eurasianistien silmissä ennen kaikkea yhteys itään, Euroopan ja Aasian risteyskohtaan. Taustalla vaikutti Konstantinopolin kukistumisen jälkeen syntynyt teologis-poliittinen ajatus Moskovan suuriruhtinaskunnasta ”kolmantena Roomana”, toisen Rooman eli Bysantin valtakunnan perillisenä, jolla on messiaaninen tehtävä ortodoksisen uskon varjelijana ja ortodoksisten alueiden hallitsijana²⁰. Toisaalta keskeistä oli myös venäläisruhtinaiden joutuminen mongolivaltakunnan ja sen seuraajakaanikunnan Kultaisen ordan ylivallan alle 1200–1400-luvuilla. Tämä sidos euraasialaiseen maailmaan ohjasi Venäjän pysyvästi Euroopasta poikkeavalle kehitysuralle ja teki sen henkisestä ja poliittisesta kulttuurista luonteeltaan olennaisesti ei-eurooppalaisen ja ei-läntisen. Eurasianistien silmissä Venäjän keisarikunta ja sen moderni seuraaja, Neuvostoliitto, olivat ennen kaikkea Bysantin ja mongolivaltakuntien ja niiden maailmankatsomusten kulttuuris-poliittisia perillisiä.

Emigranttieurasianistien toiminta hajaantui 1920-luvun lopulla osittain Neuvostoliiton tiedustelupalvelun soluttautumisen vuoksi. Ajattelutavan herätti kuitenkin Neuvostoliitossa destalinisoinnin myötä henkiin kahden tunnetun runoilijan, Nikolai Gumiljovin ja Anna Ahmatovan, poika Lev Gumiljov (1912–1992), joka Stalinin kuoltua vapautui pitkästä vankileirikierteestä ja päätyi opettamaan kansatiedettä Leningradin valtionyliopistoon. Gumiljovin omalaatuiset naturalistiset teoriat etnogeneesistä eli etnisten ryhmien synnystä eivät

saaneet Neuvostoliitossa virallista tunnustusta, mutta Gorbatšovin kaudesta alkaen hänen etnonationalistiset ajatuksensa mongolivallan, euraasialaisen ulottuvuuden ja perinteisten arvojen merkityksestä venäläisen etnisyyden synnylle ja varjelemiselle saavuttivat huomattavan suosion Venäjällä ja myös Keski-Aasian tasavalloissa. Vuonna 1996 presidentti Nursultan Nazarbajevin aloitteesta perustettu Kazakstanin uusi kansallinen yliopisto sai nimen L. N. Gumiljovin euraasialainen kansallinen yliopisto ja vuonna 2005 Venäjän Tatarstanin pääkaupunki Kazan valitsi Pietari Suuren patsaan tilalle Gumiljovin rintakuvan.²¹

Gumiljovin kuoleman jälkeen Dugin on esiintynyt – vähemmän tunnetun filosofi Aleksandr Panarinin (1940–2003) rinnalla – uuseurasianismin avainhahmona. Vuonna 2000 hän asettui johtamaan perustamaansa Yleisvenäläistä Euraasia-liikettä, joka vuonna 2002 organisoitiin poliittiseksi puolueeksi. Sen rinnalle perustettiin vuonna 2005 Euraasian nuorisoliitto ESM, joka on sittemmin kielletty muun muassa Ukrainassa äärijärjestönä.

Dugin on kehittänyt Euraasia-aatetta konservatiiviseen ja traditionalistiseen suuntaan hyödyntäen vahvasti – ja paradoksaalisesti, ottaen huomioon aatteen yleisen Eurooppa- ja länsivastaisuuden – läntisiä filosofian ja poliittisen ajattelun perinteitä. Hän on kytkenyt eurasianismin eurooppalaiseen geopolitiikan teoriaan, erityisesti brittiläisen Halford Mackinderin (1861–1947) 1900-luvun alussa esittämään teoriaan Volga- ja Jangtse-jokien sekä Himalajan ja Pohjoisen jäämeren väliin jäävästä manneralueesta ”Sydänmaana”, Euraasian ja Afrikan mannerten muodostaman ”Maailmansaaren” maantieteellisenä keskuksena, jonka hallinta on avain koko maailman hallintaan²². Saksalaiselta geopolitiikan perinteeltä Dugin lainaa myös maa- ja merivallan vastakkainasettelun Venäjän euraasialaisen maa- ja mannervallan (”tellurokratian”) ja angloamerikkalaisen ”atlanttisen” merivallan (”thalassokratian”) välillä. Siihen hän yhdistää muita vastakkaisuuksia: idän ja lännen kirkot, itäisen ”ideokratian” eli aatteiden vallan ja läntisen demokratian, idän kollektivismiin ja lännen individualismin sekä idän traditionalistisen perinneuskon ja lännen dynaamisen muutosuskon.²³

Neljäs poliittinen teoria ja radikaalikonservatismi

Euraasia-ajattelun kanssa kietoutuu kiinteästi yhteen Duginin toinen keskeinen ideologinen kontribuutio: hänen ”neljäs poliittinen teoriansa”, jonka hän esitteli alun perin vuonna 2009²⁴. Teorian lähtökohtana on huomio, että liberalismi oli selviytynyt 1900-luvusta voittajana ja noussut atlanttisen lännen hegemoniseksi ideologiaksi kukistettuaan tärkeimmät kilpailevat ideologiat, fasismin ja kommunismin, toisessa maailmansodassa ja kylmässä sodassa. Klassisen liberalismiin keskeisiä opinkappaleita ovat omaa etuaan rationaalisesti tavoitteleva yksilö politiikan keskeisenä subjektina, yksityisomaisuuden koskemattomuus, mahdollisuuksien tasa-arvo, yhteiskunnallisten ja poliittisten instituutioiden sopimuksenvaraisuus sekä kansalaisyhteiskunnan ja markkinatalouden etusija suhteessa valtioon ja etnisiin, kulttuurisiin tai uskonnollisiin kollektiiveihin. Kun nämä arvot saavuttavat hegemonisen aseman syntyy Zygmunt Baumanin kuvailema jälki- tai myöhäismoderni yhteiskunta, ”notkea moderni”, jossa yhteiskunnallinen muutos ja liikkuvuus on nopeaa ja kollektiivisista siteistä vapautuneet ”nomadiset” yksilöt määrittelevät itseään alinomaa uudelleen.²⁵

Hegemoninen liberalismi ei kuitenkaan muodosta Francis Fukuyaman teoksessaan *Historian loppu ja viimeinen ihminen* (1992) juhlavasti maalaillemaa ”historian loppua” – poliittinen ja

taloudellinen liberalismi eivät saavuta universaalia voittoa²⁶. Liberalismi pysyy ennen muuta atlanttisen lännen maailmankatsomuksena, joka ei ole ensinkään juurtunut euraasialaiselle Venäjälle. Fukuyamaa oikeampaan on Duginin mukaan osunut Samuel Huntingtonin teoksen *Kulttuurien kamppailu ja uusi maailmanjärjestys* (1996) "pessimistinen" näkymä kylmän sodan kaksinapaisen maailman uudesta jakautumisesta "sivilisaatioihin", kulttuurisiin suuralueisiin, jotka ajautuvat keskenään uudenlaisiin yhteentörmäyksiin ja konflikteihin. Näitä ovat Huntingtonille länsimainen, ortodoksinen, kiinalainen, islamilainen, afrikkalainen, buddhalainen, hindulainen ja latinalaisamerikkalainen sivilisaatio²⁷. Länsimaiden ja islamilaisten toimijoiden välisiä konflikteja on seurannut syvenevä kilpailu lännen ja Kiinan välillä ja lopulta alkava lännen ja ortodoksis-euraasialaisen sivilisaation yhteenotto.

Kommunistisen valtioideologian romahdettua Venäjä tarvitsee kuitenkin uuden poliittisen teorian – tarvitaan neljäs vaihtoehto liberalismille, kommunismille ja fasismille. Sen tulee Duginin mukaan olla eklektinen synteesi, joka poimii kolmesta edeltäjästäan niiden parhaat puolet – liberalismista vapausihanteen, kommunismista kapitalismin kritiikin, fasismista etnisen partikularismin – mutta hylkää niiden individualistiset, materialistiset ja rasistiset kertomukset maailmanhistoriasta yksilöiden vapautumisen, luokkataistelun tai rotujen välisen sodan historiana²⁸. Lopputuloksena on spiritualistinen, kommunitaristinen ja partikularistinen maailmankatsomus, joka korostaa eri kulttuuriyhteisöjen yhteismitattomuutta ja niiden välisten erojen säilyttämisen tärkeyttä.

Duginin "neljäs poliittinen teoria" toisin sanoen kääntää selkänsä "postmodernille kulttuurille" liberalismiin nihilistisenä huipentumana mutta ammentaa samalla ideoita "postmoderneista" tavoista kritisoida valistusmodernia, sen suuria utooppis-teleologisia historiakertomuksia sekä itseriittoista ja rationaalista valistussyksilöä²⁹. Duginin antiuniversalistinen konservatiivinen postmoderni kääntää katseensa valistusmodernin umpikujasta esimoderneihin ajattelutapoihin³⁰. Sen konservatismi on kuitenkin omaa erityistä laatuaan. Dugin erottaa edustamansa konservatismiin yhtäältä Guénonin ja Evolan kaltaisten traditionalistien "fundamentaalkonservatismista", joka vaatii paluuta uskonnon, perinteisten hierarkioiden ja patriarkaatin kaltaisiin kiinteisiin esimoderneihin arvoihin, ja toisaalta esimerkiksi Jürgen Habermasin edustamasta "liberaalista konservatismista", joka haluaa pitää kiinni valistusmodernista ja estää sitä suistumasta äärimmäisiin jälkimoderneihin ilmenemismuotoihin³¹.

Omassa konservatismissaan Dugin kiinnittyy Weimarin tasavallan ajan saksalaiseen "konservatiiviseen vallankumoukseen", jonka edustajiin luetaan usein muiden muassa Ludwig Klages (1872–1956), Arthur Moeller van den Bruck (1876–1925), Oswald Spengler (1880–1936), Carl Schmitt (1888–1985), Martin Heidegger (1889–1976), Edgar Julius Jung (1894–1934) ja Ernst Jünger (1895–1998)³². Eurasianismin tavoin konservatiivinen vallankumous ei ollut yhtenäinen ideologinen liike vaan väljä intellektuaalinen alusta, joka pyrki määrittelemään Saksan ja Euroopan suuntaa ensimmäisen maailmansodan hävityksen ja sen aikaansaamien poliittisten mullistusten jälkeen. Mainittuja ajattelijoita yhdisti lähinnä liberaalin demokratian vastustaminen heikkona poliittisena järjestelmänä, joka johtaa yhteiskunnan atomisoitumiseen ja massoitumiseen ja lopulta bolševismiin ja natsismiin kaltaisiin massojen ääriliikkeisiin.

Vaikka osa konservatiivisen vallankumouksen edustajista suosi myöhemmin taktista liittoutumista natsien kanssa ja uskoi kansallissosialismin kasvavan ulos totalitaarisen massa-agitaation kehyksistä – Schmitt ja Heidegger tunnetusti liittyivät natsipuolueeseen vuonna 1933 – suhtautuminen natsismiin säilyi syvästi ambivalenttina. Esimerkiksi Jung murhattiin kesäkuun 1934 pitkien puukkojen yön puhdistuksissa. Konservatiivivallankumoukselliset edustivat vastavalistusta, hyökkäystä valistusmodernin individualismia, rationalismia, utilitarismia, liberalismia ja materialismia vastaan, mutta he eivät olleet varsinaisia taantumuksellisia. Heidän tärkein filosofinen taustavaikutteensa oli Friedrich Nietzschen ajatus saman ikuisesta paluusta – valtaantahdon ajamasta alituisesta ja väistämättömästä muutoksesta, joka ei kuitenkaan etene kohti mitään lopullista teleologista päämäärää. Historiassa ei ole paluuta menneeseen eikä ajattomia arvoja, mutta ei myöskään todellista edistystä. Konservatiivinen vallankumous on kirjaimellisesti ”revoluutio”, kiertyminen takaisin (lat. *revolvere*) alkuperäiseen lähtökohtaan, jonka merkitys ja luonne on kuitenkin jokaisen kierroksen jälkeen muuntunut.³³ Tässä mielessä konservatiivista vallankumousta luonnehtii ehkä parhaiten paradoksaalinen termi ”radikaalikonservatismi”³⁴.

Duginille konservatiivisen vallankumouksen malli *par excellence* on Heideggerin myöhäisajattelussa esittämä narratiivi esisokraatikoista alkavan länsimaisen ”metafyysisen” filosofisen perinteen huipentumisesta ja päättymisestä myöhäismoderniin totaalisen teknisen hallinnan ja manipuloinnin ”nihilistiseen” aikakauteen³⁵. Kun yritys todellisuuden metafyysiseen tietämiseen tulee Hegelin absoluuttisen idealismin systeemissä ja Nietzschen valtaantahdon metafysiikassa valmiiksi ja korvautuu todellisuuden teknisellä hallinnalla, avautuu Heideggerin mukaan mahdollisuus länsimaisen ajattelun ”toiseen alkuun”³⁶. Tämä on paluu länsimaisen filosofian syntysijoille, mutta muuttuneessa valossa, filosofian lopusta käsin nähtynä. Ajatus metafysiikan ja modernin lopusta ja ajattelun avautumisesta uudelle, aidosti jälkimodernille alulle tekee Heideggerista Duginin silmissä tärkeimmän radikaalikonservatiivisen vallankumousajattelijan³⁷.

Duginin relativistisen ”neljännen poliittisen teorian” ydinvisio on juuri myöhäismodernin nihilismin korvautuminen uudenaikaisella äärellisyyden, paikallisuuden ja erojen ajattelulla, joka hyväksyy kaikkien kertomusten ja merkitysten sidonnaisuuden historialliseen kontekstiin ja yhteisöön. Siinä missä liberalismiin poliittisena subjektina on itseriittoinen ja rationaalinen yksilö, kommunismin subjektina arvoa tuottava työväenluokka ja fasismin subjektina totaalinen valtio tai herrarotu, neljännen poliittisen teorian subjektina on Heideggerin täälläolo, *Dasein* – ihmisen äärellinen, tilannesidonnainen ja ainutkertainen oleminen, jota määrittävät ennen muuta suhteet merkitykselliseen maailmaan, historialliseen kontekstiin ja kulttuuriseen yhteisöön³⁸.

Myös Euraasia-ideologian geopolitiittinen ulottuvuus saa tukea konservatiivisen vallankumouksen ajattelijoilta. Heideggerin sitoutumista kansallissosialismiin motivoi erityisesti hänen vuoden 1935 luennoissaan esittämänsä toive siitä, että Yhdysvaltain ja Neuvostoliiton väliseen ”pihtiotteeseen” jäänyt Saksa voisi nousta uudenlaiseksi geopolitiittiseksi tekijäksi. Omaan historialliseen perinteeseensä ja kansalliseen ”kohtaloonsa” nojaavana eurooppalaisena mahtina Saksa poikkeaisi olennaisesti moderniin teknologiaan ja homogeenisoivaan universalismiin tukeutuvista, keskenään ”metafyysisesti yhtäläisistä” ja ylikansallisista suurvalloista³⁹. Samoin perustein hän ylisti vuonna 1933 pitämässään puheessa Hitlerin päätöstä irrottaa Saksa

Kansainliitosta, joka hänen mukaansa nojasi "perustattomaan ja sidoksettomaan maailmanlaajuiseen veljeilyyn", toisin sanoen kansakuntien ja sivilisaatioiden väliset partikulaariset erot häivyttävään universalismiin⁴⁰.

Teoreettisesti pidemmälle kehitetyn ja konkreettisemmän version samasta ajatuskulusta tarjosi Schmittin luento "Völkerrechtliche Großraumordnung" (Kansainvälisen oikeuden suuraluejärjestys) vuodelta 1939⁴¹. Siinä hahmotellaan vaihtoehtona universalistiselle tai yksinapaiselle maailmanjärjestykselle maailman moninapaista geopoliittista jaottelua "suuralueisiin" (*Großräume*), joilla on omat maantieteelliset, poliittiset ja kulttuuriset identiteettinsä. Esikuvana on Yhdysvaltain vuonna 1823 julistama Monroen oppi, jossa Amerikan mantereiden ilmoitettiin kuuluvan Yhdysvaltain etupiiriin. Maailman säilyminen identiteeteiltään moninapaisena mahdollistaa aidon maailmanpolitiikan, sillä Schmittin kuuluisan määritelmän mukaan poliittisuus edellyttää ulossulkevaan identiteettiin nojaavan erottelun ystävän ja vihollisen välillä⁴². Aidosti kosmopoliittinen ja universalistinen maailma olisi vailla partikulaarisia identiteettejä ja siten myös vailla politiikkaa, vailla tahtoa taistella oman ja omien puolesta.

Natsi-Saksan valloitusota ja natsijohdon visioima rasistinen "Euroopan uusi järjestys" (*Neuordnung Europas*) eivät toki vastanneet Heideggerin ja Schmittin visioita Euroopan "paikallisesta" suuralueidentiteetistä, sillä edellisten pohjana olivat luonteeltaan universalistiset rotuopit ja viimekätisenä tavoitteena arjalaisen rodun maailmanvalta⁴³. Silti sekä Heidegger että Schmitt näkivät kiinnostavasti kylmän sodan kahden pohjimmiltaan täysin homogeenisen supervallan välisenä teknologisesti-taloudellisesti kilpailuna planeetan ja sen resurssien hallinnasta, "globaalina sisällissotana" vailla aidosti eriäviä ja vastakkaisia identiteettejä⁴⁴.

Duginin silmissä kylmän sodan päättyminen ja Huntingtonin ennustama "kulttuurien kamppailu" on tehnyt Schmittin moninapaisesta suuraluevisiosta uudella tavalla ajankohtaisen⁴⁵. Kulttuurisen partikularismin luonnehtima moninapainen maailma mahdollistaa nimenomaan maailmanhistorian jatkumisen aidosti poliittisena historiana, erilaisten merkitysmaailmojen keskinäisenä vuorovaikutuksena niin yhteistyön kuin konfliktienkin muodossa. Se tarjoaa vaihtoehdon Fukuyaman visiolle, jossa historia päättyy globaaliin homogeenisoitumiseen eli Duginin heideggerilaisessa tulkinnassa viime kädessä nihilistiseen merkitysten ja tarkoitusten kuihtumiseen.

Lopuksi

Duginin "vaarallisuus" ajattelijana on suhteellista ja epäsuoraa. Hän ei ole pohjimmiltaan poliitikko vaan teoreetikko, jonka näkemykset liikkuvat osin hyvinkin abstraktilla tasolla, ja hän rakentaa ajatteluaan laajan ja vaikeasti hallittavan teoriaperinteen varaan. Konkretia loistaa poissaolollaan Duginin neljännessä poliittisessä teoriassa: sen painopiste on geopolitiikan ja politiikan teoreettisissa perusteissa, ja toisin kuin Duginin varhaistuotanto, hänen kypsempi ajattelunsa sanoo varsin vähän Venäjän alueellisten tavoitteiden ja valtiomuodon kaltaisista täsmällisemmistä kysymyksistä. Mutta juuri kaikkein yleisimmällä tasolla hän ehkä onnistuu kiteyttämään niitä ajatuksellisia lähtökohtia, jotka tekevät Venäjän autoritaarisesta ja ekspansiivisesta käyttäytymisestä 2020-luvun länsimaailmalle vaikeasti ymmärrettäviä.

Eurasianismin ydin on väitteessä, että Venäjä eroaa ja sen tulee erota ratkaisevalla tavalla läntisestä maailmasta. Historia ja maantiede estävät sitä olemasta Eurooppaa ja antavat Venäjän olemassaololle aivan toisenlaisen suunnan ja tarkoituksen kuin atlanttiselle lännelle. Radikaalikonservatiivinen ajattelu täydentää eurasianismia antamalla kommunismin jälkeiselle Venäjälle aatteellisen viitekehyksen, joka poikkeaa kutakuinkin kaikista lännen liberaaleissa demokratioissa tarjolla olevista ideologisista vaihtoehdoista, niin oikeistolaisista kuin vasemmistolaisista. Näiden yhteisvaikutuksena on Venäjän ja euraasialaisen kulttuuripiirin kokonaisvaltainen irtisanominen länsimaisesta moderniteetista ja sen myöhäis- tai jälkimoderneista ilmenemismuodoista niin poliittisella kuin kulttuurisellakin tasolla.

Duginin omaperäinen saavutus on ollut hänen kykynsä elvyttää kaksi lännessä pitkälti unohtunutta 1920-luvun ajatussuuntausta ja hitsata niistä varsin johdonmukainen ja käyttökelpoinen ideologinen kehikko. Väljyydestään huolimatta se vastaa moniin suuntaa ja identiteettiä etsivän, rampautuneen mutta voimiaan kokoavan suurvallan syviin tarpeisiin. Se myös mitä ilmeisimmin vastaa monelta osin sitä, miten Venäjän eliitti Duginista ja hänen oppisistään riippumatta jo ajattelee. Yksi keskeinen osoitus tästä oli patriarkka Kirillin valtiollisen Russki Mir -säätön vuosikokouksessa [3.11.2009 pitämä puhe](#), jossa hän kuvaili "Venäjän maailmaa" (*Russki mir*) ortodoksisen uskonnon, venäläisen kulttuurin ja venäjän kielen muodostamaksi sivilisaatiotilaksi, joka käsittää Venäjän lisäksi Ukrainan, Valko-Venäjän ja myös Moldovan⁴⁶. Toinen vastaava esimerkki oli *Izvestija*-lehden [3.10.2011 julkaisema](#) silloisen pääministeri Putinin artikkeli, joka lausui julki Venäjän, Valko-Venäjän ja Kazakstanin aikomuksen muodostaa yhä syvempään integraatioon pyrkivä Euraasian unioni. Nämä meneillään olevan hyökkäyssodan ylimmän hengellisen ja poliittisen johdon visiot Euraasian geopolittiseen tilaan sijoittuvasta venäläisestä kulttuurisesta tilasta, joka ei edusta yhtä kansallisuutta tai etnisyyttä kapeassa mielessä vaan kokonaista sivilisaatiota, kulttuuris-poliittista suuraluetta, antavat syytä ennakoida, että Venäjän 21. vuosisata voi osoittautua monella tasolla duginilaiseksi.

Viitteet

1. Teksti perustuu osin laajempaan artikkeliini Backman 2020. Kiitän Jaakko Beltia ja Tuukka Tomperia erinomaisista kommentteista.
2. Barber & Foy & Barker 2019.
3. Aittokoski 2022a.
4. Clunan 2018; Romanova 2018.
5. Aittokoski 2022b.
6. Heiser 2014; Ratner 2016; Egutkina 2017.
7. Neef 2014.
8. Kremlin äänitorvena toimineen ANNA News -uutistoimiston [haastattelussa](#) 6.5.2014 Dugin korostaa olevansa järkyttynyt lukuisien venäjämielisten aktivistien kuolemasta Odessan ammattiliittojen talon tulipalossa, joka syttyi Euromaidanin kannattajien ja vastustajien välisessä laukaustenvaihdossa ja polttopullojen heittelyssä 2.5.2014. Oikea reaktio väkivaltaan ei hänen mukaansa ole jatkaa keskustelua vaan "tappaa, tappaa, tappaa". Kommentti johti Moskovon valtionyliopiston opiskelijoiden kesäkuussa 2014 laatimaan [vetoomukseen](#), jossa vaadittiin Duginin irtisanomista hänen ukrainalaisiin kohdistuvan vihapuheensa johdosta. Tästä ilmeisesti seurasi, että Dugin joko irtisanottiin tai ettei hänen tv-suhdettaan Moskovassa enää jatkettu, joskin tilanne ja perustelut

- jäivät epäselviksi; ks. Fitzpatrick 2014.
9. Dugin 2021.
 10. Iljinin ajattelua ja asemaa käy läpi laajasti Timothy Snyder teoksessaan *Tie epävapauteen* (2018), jossa käsitellään suppeasti myös Duginin poliittisia kannanottoja; ks. Snyder 2018a; 2018b; 2019.
 11. Duginin elämäkertatiedoista ks. Sedgwick 2004, 221–240; Laruelle 2006; 2015b; Umland 2007, 97–141; 2010.
 12. Dugin 1997.
 13. Dugin 2004.
 14. Duginin ulkomaisista yhteyksistä ja vaikutuksesta Venäjän ulkopuolella ks. Laruelle 2015a; Shekhovtsov 2018.
 15. Arktos Mediasta ks. Schaeffer 2017.
 16. Nemtsova 2017. Bannonin ja Duginin yhteyttä käsittelee laajasti Teitelbaum 2020.
 17. Tiilikainen 2014; Halminen 2017.
 18. Eurasianismin historiasta ks. etenkin Laruelle 2008.
 19. Turanismista ks. Akçali & Korkut 2012; Ablonczy 2021.
 20. ”Kolmannen Rooman” myytistä ja Duginin yhteydestä siihen, ks. Østbø 2016, erit. 111–150.
 21. Uuseurasianismista ks. myös Kullberg 2001. Duginin näkemyksistä Gumiljovin etnogeneesiteoriasta ja hänen omasta etnisysteoriastaan (ven. *narod*), ks. Dugin 2018; 2019.
 22. Mackinder 1904; 1919.
 23. Tästä ks. esim. Dugin 2015. Maa- ja merivallan vastakohtaa käsittelee etenkin Schmitt 1942/2020.
 24. Dugin 2009/2012; 2017.
 25. Bauman 2000; 2002.
 26. Fukuyama 1992a; 1992b.
 27. Huntington 1996; 2003.
 28. Dugin 2009/2012, 43–54; 2014a, 101–114.
 29. Dugin 2009/2012, 12, 23.
 30. Dugin 2014b, 286.
 31. Dugin 2009/2012, 83–94; 2014c, 145–153.
 32. Dugin 2009/2012, 94–98; 2014c, 153–159. Konservatiivisesta vallankumouksesta Saksassa ks. Mohler 1950/1989.
 33. Tästä ks. esim. Moeller van den Bruck 1923/1931, 189, 206; Mohler 1950/1989, 78–129.
 34. Radikaalikonservatismista ks. Dahl 1999, 2–3.
 35. Tästä ks. esim. Heidegger 1936–1939/1998b, 1–4, 415–432, 585–594; 1939–1946/1998c, 1–22, 177–361; 1964/2000b, 61–65. Aiheesta ks. myös Mehring 2018.
 36. Tästä ks. esim. Heidegger 1936–1938/1989, 171, 185; 1939–1946/1998c, 21.
 37. Dugin 2014b, 23–26, 171–173, 277–278.
 38. Dugin 2009/2012, 32–54.
 39. Heidegger 1935/1998a, 28–29; 2010, 43–44.
 40. Heidegger 1933/2000a.
 41. Schmitt 1939/1995.
 42. Schmitt 1932/2015a; 2015b.
 43. Tästä ks. Heidegger 1941–1942/2009, 95.
 44. Ks. Heidegger 1949/1994, 51; Schmitt 1950/1974, 271.
 45. Dugin 2009/2012, 101–120; 2017, 72–87.
 46. Tästä ks. myös Laurisaar 2015.

Kirjallisuus

Ablonczy, Balázs, Hungarian Turanism. Eurasianism à la hongroise? Teoksessa *The Return of Eurasia. Continuity and Change*. Toim. Glenn Diesen & Alexander Lukin. Palgrave Macmillan, Singapore 2021, 225–249. https://doi.org/10.1007/978-981-16-2179-6_8.

Aittokoski, Heikki, Moskovan patriarkka Kirill: Ukrainassa taistellaan liberaalin lännen ”niin kutsuttuja arvoja” kuten pride-paraateja vastaan. *Helsingin Sanomat* 8.3.2022a. <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000008666578.html>.

Aittokoski, Heikki, Niin paksua että tekee jo kipeää. Näin Venäjän ulkoministeri Lavrov markkinoi Kiinassa ”uutta, oikeudenmukaista maailmanjärjestystä”. *Helsingin Sanomat* 30.3.2022b. <https://www.hs.fi/ulkomaat/art-2000008718614.html>.

Akçali, Emel & Korkut, Umut, Geographical Metanarratives in East-Central Europe. Neo-Turanism in Hungary. *Eurasian Geography and Economics*. Vol. 53, No. 5, 2012, 596–614. <https://doi.org/10.2747/1539-7216.53.5.596>.

Backman, Jussi, A Russian Radical Conservative Challenge to the Liberal Global Order. Aleksandr Dugin. Teoksessa *Contestations of Liberal Order. The West in Crisis?* Toim. Marko Lehti & Henna-Riikka Pennanen & Jukka Jouhki. Palgrave Macmillan, London 2020, 289–314. https://doi.org/10.1007/978-3-030-22059-4_11.

Barber, Lionel & Foy, Henry & Barker, Alex, Vladimir Putin Says Liberalism Has “Become Obsolete”. *Financial Times* 28.6.2019. <https://www.ft.com/content/670039ec-98f3-11e9-9573-ee5cbb98ed36>.

Bauman, Zygmunt, *Liquid Modernity*. Polity, Cambridge 2000.

Bauman, Zygmunt, *Notkea moderni* (Liquid Modernity, 2000). Suom. Jyrki Vainonen. Vastapaino, Tampere 2002.

Clunan, Anne L., Russia and the Liberal World Order. *Ethics & International Affairs*. Vol. 32, No. 1, 2018, 45–59. <https://doi.org/10.1017/S0892679418000096>.

Dahl, Göran, *Radical Conservatism and the Future of Politics*. SAGE, London 1999.

Dugin, Aleksandr, *Osnovy geopolitiki. Geopolititšeskoje buduštšeje Rossii*. Arktogeja, Moskva 1997.

Dugin, Aleksandr, *Transformatsija polititšeskih institutov i struktur v protsesse modernizatsii traditsionnyh obštšestv*. Väit. Rostovskii juriditšeskii institut MBD Rossii, Rostov-na-Donu 2004. Verkossa: <http://science.dugin.ru/avto-disser-2.htm>.

Dugin, Alexander, *The Fourth Political Theory* (Tšetvertaja polititšeskaja teorija, 2009). Käänt. Mark Sleboda & Michael Millerman. Arktos, London 2012.

Dugin, Alexander, *Eurasian Mission. An Introduction to Neo-Eurasianism* (Evráziskaja missija, 2005). Toim. ja käänt. John B. Morgan. Arktos, London 2014a.

Dugin, Alexander, *Martin Heidegger. The Philosophy of Another Beginning* (Martin Heidegger. Filosofija drugogo Natšala, 2010). Käänt. Nina Kouprianova. Radix, Arlington, VA 2014b.

Dugin, Alexander, *Putin vs. Putin. Vladimir Putin Viewed from the Right* (Putin protiv Putina, 2012). Toim. ja käänt. John B. Morgan. Arktos, London 2014c.

Dugin, Alexander, *Last War of the World-Island. The Geopolitics of Contemporary Russia*. Toim. John B. Morgan, käänt. John Bryant. Arktos, London 2015.

Dugin, Alexander, *The Rise of the Fourth Political Theory*. The Fourth Political Theory, Vol. 2. Toim. Jason Reza Jorjani, käänt. Michael Millerman. Arktos, London 2017.

Dugin, Alexander, *Ethnos and Society*. Toim. Sam Richardson & Martin Locker, käänt. Michael Millerman. Arktos, London 2018.

Dugin, Alexander, *Ethnosociology. The Foundations* (Etnosotsiologija, 2011). Toim. Arkacandra Jayasimha & Martin Locker, käänt. Michael Millerman. Arktos, London 2019.

Dugin, Alexander, *The Great Awakening vs The Great Reset*. Toim. Constantin von Hoffmeister. Arktos, London 2021.

Egutkina, Anna, Tunteet kuumenivat "putinisinmin pääideologin" tilaisuudessa Helsingissä – poliisit paikalle. *Iltalehti* 11.4.2017. <https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/201704112200100985>.

Fitzpatrick, Catherine A., Russia this Week. Dugin Dismissed from Moscow State University? (23–29 June). *The Interpreter* 27.6.2014. <https://www.interpretermag.com/russia-this-week-what-will-be-twitters-fate-in-russia/>.

Fukuyama, Francis, *The End of History and the Last Man*. The Free Press, New York 1992a.

Fukuyama, Francis, *Historian loppu ja viimeinen ihminen* (The End of History and the Last Man, 1992). Suom. Heikki Eskelinen. WSOY, Porvoo 1992b.

Halminen, Laura, Putinin ideologiksi väitetty Suur-Venäjän mainosmies puhuu Helsingissä, kun EU:n hybridikeskus aloittaa. "Ajankohta ei varmasti ole sattumaa". *Helsingin Sanomat* 10.4.2017. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000005165569.html>.

Heidegger, Martin, *Gesamtausgabe*. Band 65, *Beiträge zur Philosophie (Vom Ereignis)* (1936–1938). Toim. Friedrich-Wilhelm von Herrmann. Klostermann, Frankfurt am Main 1989.

Heidegger, Martin, Die Gefahr (1949). Teoksessa *Gesamtausgabe*. Band 79, *Bremer und Freiburger Vorträge*. Toim. Petra Jaeger. Klostermann, Frankfurt am Main, 1994, 46–67.

Heidegger, Martin, *Einführung in die Metaphysik* (1935). 6. p. Niemeyer, Tübingen 1998a.

Heidegger, Martin, *Nietzsche*. Erster Band (1936–1939). 6. p. Neske, Stuttgart 1998b.

Heidegger, Martin, *Nietzsche*. Zweiter Band (1939–1946). 6 p. Neske, Stuttgart 1998c.

Heidegger, Martin, Aufruf zur Wahl (1933). Teoksessa *Gesamtausgabe*. Band 16, *Reden und andere Zeugnisse eines Lebensweges 1910–1976*. Toim. Hermann Heidegger. Klostermann, Frankfurt am Main, 2000a, 188–189.

Heidegger, Martin, Das Ende der Philosophie und die Aufgabe des Denkens (1964). Teoksessa *Zur Sache des Denkens*. 4. p. Niemeyer, Tübingen 2000b, 61–80.

Heidegger, Martin, Gesamtausgabe. Band 71, Das Ereignis (1941–1942). Toim. Friedrich-Wilhelm von Herrmann. Klostermann, Frankfurt am Main 2009.

Heidegger, Martin, *Johdatus metafysiikkaan* (Einführung in die Metaphysik, 1935). Suom. Jussi Backman. Tutkijaliitto, Helsinki 2010.

Heiser, James, Putin's Rasputin. The Mad Mystic Who Inspired Russia's Leader. *Breitbart* 10.6.2014. <https://www.breitbart.com/national-security/2014/06/10/putin-s-rasputin-the-mad-mystic-who-inspired-putin/>.

Huntington, Samuel, *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. Simon & Schuster, New York 1996.

Huntington, Samuel, *Kulttuurien kamppailu ja uusi maailmanjärjestys* (The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order, 1996). Suom. Kimmo Pietiläinen. Terra Cognita, Helsinki 2003.

Kullberg, Anssi, From Neo-Eurasianism to National Paranoia. Renaissance of Geopolitics in Russia. *The Eurasian Politician*. No. 4, 2001. Verkossa: <http://users.jyu.fi/~aphamala/pe/issue4/duginism.htm>.

Laruelle, Marlène, *Aleksandr Dugin. A Russian Version of the European Far Right?* Woodrow Wilson International Center for Scholars, Washington, DC 2006.

Laruelle, Marlène, *Russian Eurasianism. An Ideology of Empire*. Käänt. Mischa Gabowitsch. Woodrow Wilson Center Press, Washington, DC 2008.

Laruelle, Marlène (toim.), *Eurasianism and the European Far Right. Reshaping the Europe-Russia Relationship*. Lexington Books, Lanham, MD 2015a.

Laruelle, Marlène, The Iuzhinskii Circle. Far-Right Metaphysics in the Soviet Underground and Its Legacy Today. *The Russian Review*. Vol. 74, No. 4, 2015b, 563–580. <https://doi.org/10.1111/russ.12048>.

Laurisaar, Riho, *Mikä on Moskovan patriarkaatin "Venäjän maailma"? "Venäjän maailman" käsite historiallisena metaforana Moskovan patriarkaatin puheissa vuosina 2007–2014*. Uskontotieteen pro gradu. Itä-Suomen yliopisto, Joensuu 2015. Verkossa: <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uef-20151032>.

Mackinder, Halford, The Geographical Pivot of History. *The Geographical Journal*. Vol. 23, No. 4, 1904, 421–437. <https://doi.org/10.2307/1775498>.

Mackinder, Halford, *Democratic Ideals and Reality. A Study in the Politics of Reconstruction*. Constable, London 1919.

Mehring, Reinhard, *Martin Heidegger und die "konservative Revolution"*. Alber, Freiburg 2018.

Moeller van den Bruck, Arthur, *Das dritte Reich* (1923). 3. p. Toim. Hans Schwarz. Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg 1931.

Mohler, Armin, *Die Konservative Revolution in Deutschland 1918–1932. Ein Handbuch* (1950). 3. p. Wissenschaftliche Buchhandlung, Darmstadt 1989.

Neef, Christian, "Jeder Westler ist ein Rassist". *Der Spiegel* 29/2014, 120–125.

<https://magazin.spiegel.de/EpubDelivery/spiegel/pdf/128101577>.

Nemtsova, Anna, Russia's Alt-Right Rasputin Says He's Steve Bannon's Ideological Soul Mate. *Daily Beast* 24.4.2017. <https://www.thedailybeast.com/russias-alt-right-rasputin-says-hes-steve-bannons-ideological-soul-mate>.

Ratner, Paul, The Most Dangerous Philosopher in the World. *Big Think* 18.12.2016. <https://bigthink.com/the-past/the-dangerous-philosopher-behind-putins-strategy-to-grow-russian-power-at-americas-expense/>.

Romanova, Tatiana, Russia's Neorevisionist Challenge to the Liberal International Order. *The International Spectator*. Vol. 53, No. 1, 2018, 76–91. <https://doi.org/10.1080/03932729.2018.1406761>.

Schaeffer, Carol, How Hungary Became a Haven for the Alt-Right. *The Atlantic* 28.5.2017. <https://www.theatlantic.com/international/archive/2017/05/how-hungary-became-a-haven-for-the-alt-right/527178/>.

Schmitt, Carl, *Der Nomos der Erde im Völkerrecht des Jus Publicum Europaeum* (1950). 2. p. Duncker & Humblot, Berlin 1974.

Schmitt, Carl, Völkerrechtliche Großraumordnung mit Interventionsverbot für raumfremde Mächte. Ein Beitrag zum Reichsbegriff im Völkerrecht (1939). Teoksessa *Staat, Großraum, Nomos. Arbeiten aus den Jahren 1916–1969*. Toim. Günter Maschke. Duncker & Humblot, Berlin 1995, 269–371.

Schmitt, Carl, *Der Begriff des Politischen* (1932). Duncker & Humblot, Berlin 2015a.

Schmitt, Carl, *Poliittisen käsite* (Der Begriff des Politischen, 1932). Suom. Arto Kuusterä & Jussi Palmusaari. Tutkijaliitto, Helsinki 2015b.

Schmitt, Carl, *Land und Meer. Eine weltgeschichtliche Betrachtung* (1942). 10. p. Klett-Cotta, Stuttgart 2020.

Sedgwick, Mark, *Against the Modern World. Traditionalism and the Secret Intellectual History of the Twentieth Century*. Oxford University Press, Oxford 2004.

Shekhovtsov, Anton, *Russia and the Western Far Right*. Tango Noir. Routledge, London 2018.

Snyder, Timothy, *The Road to Unfreedom. Russia, Europe, America*. Tim Duggan Books, New York 2018a.

Snyder, Timothy, Ivan Ilyin, Putin's Philosopher of Russian Fascism. *The New York Review of Books* 16.3.2018b. <https://www.nybooks.com/daily/2018/03/16/ivan-ilyin-putins-philosopher-of-russian-fascism/>.

Snyder, Timothy, *Tie epävapauteen. Venäjä, Eurooppa, Yhdysvallat* (The Road to Unfreedom. Russia, Europe, America, 2018). Suom. Antero Helasvuo. Siltala, Helsinki 2019.

Teitelbaum, Benjamin R., *War for Eternity. Inside Bannon's Far-Right Circle of Global Power Brokers*. Dey Street, New York 2020.

Tiilikainen, Teppo, Helsingissä esiintyvä Aleksandr Dugin: Suomi kuuluu Venäjän imperiumiin. *Suomen Kuvalehti* 18.5.2014. <https://suomenkuvalehti.fi/ulkomaat/putinismen-ideologi-myos-suomi-kuuluu-venajan-imperiumiin/>.

Umland, Andreas, *Post-Soviet "Uncivil Society" and the Rise of Aleksandr Dugin. A Case Study of the Extraparliamentary Radical Right in Contemporary Russia*. Väit. University of Cambridge, Cambridge 2007. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2892325>.

Umland, Andreas, Aleksandr Dugin's Transformation from a Lunatic Fringe Figure into a Mainstream Political Publicist, 1980–1998. A Case Study in the Rise of Late and Post-Soviet Russian Fascism. *Journal of Eurasian Studies*. Vol. 1, No. 2, 2010, 144–152. <https://doi.org/10.1016/j.euras.2010.04.008>.

Østbø, Jardar, *The New Third Rome. Readings of a Russian Nationalist Myth*. ibidem, Stuttgart 2016.

Asiasanat: [venäläinen filosofia](#), [geopolitiikka](#), [Venäjä](#), [konservatismi](#), [uuskonservatismi](#), [uuskonservatiivinen filosofia](#)

Henkilöviitteet: [Dugin, Aleksandr](#)

Jaa tämä

Juttuarkisto

[Selaa numeroita](#)

[Hae kirjoituksia](#)

[Vakiopalstat ja teemat](#)

[Asiahakemisto](#)

[Henkilöhakemisto](#)

[Teoshakemisto](#)

[Tietoa & ohjeita](#)

[Kirjoittajalle](#)

[Opettajille](#)

niin & näin 1/22

Teemoina Kriitikko ja Taiteen tilat

Timothy Williamson
Filosofinen menetelmä

Filosofia.fi

Uutta sisältöä Logos-ensyklopediassa

Filosofia.fi-portaali avautui uudistettuna vuoden 2020 lopulla. Samalla portaalin ajankohtaista-palsta aktivoitiin, jossa julkaistaan tiedotteita, tapahtumakutsuja ja blogikirjoituksia. Logos-ensyklopediassa julkistettiin uutena artikkeleina Panu Raatikaisen "Totuusteoriat", Tuomo Ahon artikkeli Franz Brentanosta sekä Mattias Lehtisen "Yhteiskuntafilosofia".

LUE LISÄÄ LOGOS-ENSYKLOPEDIASTA

niin & näin
Kaupinkatu 19
33101 TAMPERE
puhelin: 040 721 4891

Ota yhteyttä
Kirjoittajalle
niin & näin -myyjät
Mikä on niin & näin?
What is niin & näin?

Tietoa nettikaupasta

Tietosuojaseloste

Taustan taideteos

FILOSOFIA.FI

Portti filosofiaan